

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Α'.

Χρῆ εἰς τοὺς ἄλλους.
Δικαιοσύνη.

Πρώτη τῶν κοινωνικῶν ἀρετῶν εἶναι ἡ δικαιοσύνη (1), ἥτις μᾶς προστάζει νὰ δίδωμεν εἰς καθένα τὸ ἀνήκόν του (2), καὶ νὰ μεταχειρίζομεθα τοὺς ἄλλους, ὡς θέλομεν καὶ οἱ ἄλλοι νὰ μᾶς μεταχειρίζονται. Τοῦτο εἶναι ἀξίωμα καὶ βᾶσις τοῦ φυσικοῦ νόμου, τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐνεχάραξεν εἰς τὰς καρδίας μας, καὶ τὸν ὁποῖον κανεὶς δὲν ἐμπορεῖ νὰ παραβῆ.

(1) Κρατίστη τῶν ἀρετῶν εἶναι δοκεῖ ἡ δικαιοσύνη, καὶ οὐδ' ἔσπερος οὕτω ἔφος οὕτω θαυμαστός. (Ἀριστοτέλ. Εὐδημ. Βιβλ. ε. Κεφ. α.)

(2) Καὶ ἡ μὲν δικαιοσύνη ἐστὶ κατ' ἧν ὁ δίκαιος λεγεται πρακτικὸς κατὰ προαίρεσιν τοῦ δικαίου, καὶ διανεμητικὸς καὶ αὐτῷ πρὸς ἄλλον, καὶ ἑτέρῳ πρὸς ἕτερον· οὐχ οὕτως, ὥστε τοῦ μὲν αἰρετοῦ πλεον αὐτῷ, ἔλαττον δὲ τῷ πλησίον· τοῦ βλαβεροῦ δ' ἀνάπαλιν, ἀλλὰ τοῦ ἴσου τοῦ κατ' ἀναλογίαν. (Ἀριστοτέλ. Ἠθικ. Βιβλ. ε. Κεφ. δ.)

βῆ ἀτιμωρήτως, ἢ τοῦλάχιστον χωρὶς καὶ αἰσθανθῆ τὰς ἐσωτερικὰς ἐπιπλήξεις τῆς συνειδήσεως.

Θεωρεῖται δὲ μερικώτερον ἢ δικαιοσύνη διττῶς. α'. λέγεται δικαιοσύνη διανεμητικὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν δηλοῦν μοιράζονται μὲ ἰσότητά, καὶ κατὰ τὰς δυνάμεις καὶ προτερήματα ἐκάστου, τὰ ἐπαγγέλματα, αἱ ἀξίαι, αἱ τιμαὶ, αἱ πολιτικαὶ ἐπιστάσεις, τὰ πλούτη, τὰ βραβεῖα, καὶ αἱ ποιναί. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς δικαιοσύνης ἀποβλέπει τοὺς ἡγεμόνας, τὸς ἄρχοντας, τοὺς κριτὰς, καὶ ἄλλους τοιούτους, εἰς χεῖρας τῶν ὁποίων παραδίδεται πολιτικὴ ἐξουσία. β'. εἶδος εἶναι ἡ λεγομένη συναλλαγματικὴ δικαιοσύνη, ἥτις μᾶς προστάζει νὰ ἀποδίδωμεν εἰς καθένα τὸ δίκαιόν του· διότι ὁ Θεὸς δὲν ἔδωκεν εἰς τοῦτον ἄλλην φύσιν καὶ εἰς ἐκεῖνον ἄλλην, ὥστε ὁ εἰς νὰ ζητῆ ἀπὸ τοῦ ἄλλου καὶ φυλάττωσι τὰ δικαιώματά του, αὐτὸς δὲ νὰ παραβαίῃ τὰ τῶν ἄλλων (1).

Τὰ

(1) Δικαιοσύνης δὲ ἐστὶ τὸ διανεμητικὸν εἶναι τὸ κατ' ἀξίαν, καὶ σώζειν καὶ πάντα ἕδη καὶ τὰ νόμιμα.

Τὰ ἀγαθὰ τῆς δικαιοσύνης ἀποτελέσματα εἶναι ἡ κοινὴ εὐταξία καὶ ἀσφάλεια καὶ εὐτυχία· χωρὶς τὴν δικαιοσύνην, τὰ πάντα ἤθελαν εἶσθαι εἰς ταραχὴν, καὶ εἰς ἀκαταπαύστους πολέμους· οἱ ὑπήκοοι ἤθελαν ἐπαναστατεῖν κατὰ τῶν ἡγεμόνων, οἱ δούλοι κατὰ τῶν κυρίων, οἱ συγγενεῖς κατὰ τῶν συγγενῶν. Ἐκ τούτων λοιπὸν συμπεραίνεται πόσον εἴμεθα χρεῶσται νὰ φυλάττωμεν τοὺς νόμους τῆς δικαιοσύνης, ὄχι μόνον διὰ τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν καὶ εὐτυχίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἰδικήν μας, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ πλέον ἐπικίνδυνος ἐχθρὸς εἶναι ἡ ἀδικία.

Εἶναι περιστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ δικαιο-

καίο-

μιμα· καὶ τὸ σῶζειν τοὺς γεγραμμένους νόμους, καὶ τὸ ἀληθεύειν ἐν τῷ διαφέροντι, καὶ τὸ διαφυλάττειν τὰς ὁμολογίας. (Ἀριστοτέλ. Περὶ Ἀρετ.) — Τῆς δὲ κατὰ μέρος δικαιοσύνης καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν δικαίου ἐν μὲν ἐστὶν εἶδος τὸ ἐν ταῖς διανομαῖς, ἢ τιμῆς, ἢ χρημάτων, ἢ τῶν ἄλλων, ὅσα μεριστὰ τοῖς κοινωνοῦσι τῆς πολιτείας· ἐν τούτοις γὰρ ἐστὶ καὶ ἀνισον εἶχει καὶ ἴσον ἕτερον ἑτέρου. Ἐν δὲ, τὸ ἐν τοῖς συναλλάγμασι διορθωτικόν. (Ἀριστοτέλ. Ἠθικ. ἐ. Κιβ. ε.)

καιρός, πρέπει να μετριάξῃ τὴν αὐστηρότητα τῆς ἀκριβείας της. Ὄταν ὁ νόμος λαλῇ γενικῶς, καὶ ἀπολουθήσῃ τὸ ἰδιαιτέρον, ὅποια συμβαίνουν πολλάκις, τότε πρέπει ὁ κριτὴς νὰ ἐπινοήσῃ τὴν ἑλλειψιν τοῦ νομοθέτου, τὸ ὅποιον καὶ αὐτὸς ἤθελε κάμειν, ἂν ἦτο παρὼν, ἢ ἤθελε νομοθετήσῃ περὶ τοῦ πράγματος, ἂν τὸ ἐπινοήσῃ (1). Ἀλλ' ἡ πρόγνωση τῶν κατὰ μέρος εἶναι ὑπὲρ ἀνθρώπου μένει λοιπὸν ἢ περὶ τούτων ὀρθὴ κρίσις εἰς τοὺς ἦδη τὰ παρόντα κρίνοντας. Ἡ μετρίασις τῆς αὐστηρότητος εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις λέγεται Ἐπιείκεια (2).

Ὁ Ἀρχιδάμος βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων ἀκούσας μίαν ἡμέραν εἶνα ἀπὸ τοῦ ἀνδραγαθίου ὅτι ἔκαμιν ὑπερβολικὰς ἐπαίρους διὰ μουσικὸν τιμὰν. “ φίλε, τοῦ εἶπε, ποίας

λοι-

(1) Ἀριστοτέλ. Ἠθικ. εἰ. Κεφ. ιδ'. — (2) Ὁ γὰρ τῶν τοιαύτων προκρινετικὸς καὶ πρακτικὸς, καὶ ὁ μὴ ἀκριβοδίκαιος ἐπὶ τὸ χαῖρον, ἀλλ' ἁλαττωτικὸς, καὶ παράχων τὸν νόμον βασιλῶν, Ἐπιεικὴς ἐστίν, καὶ ἡ εἰς αὐτὴν, Ἐπιείκεια, δικαιοσύνη τις οὖσα, καὶ οὐχ ἑτέρα τις εἰς. (ὁ αὐτὸς αὐτόθι)

ΜΕΡΟΣ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'. 251

„λοιπὸν τιμὰς φυλάττεις διὰ τὴν ἀρετὴν, ἢ
„ἐπαινῆς μὲ τόσον ἐνθουσιασμόν τὴν τέχνην
„ἐνὸς ἀχρείου μουσικοῦ“;

Ὁ Φιλόσοφος Βίας ἀναγκασμένος ἀπὸ τῆς
δικαιοσύνης νὰ καταδικάσῃ εἰς θάνατον ἕνα
πταίστην, ἔκλαυσεν εἰς τὴν οἰκτρὰν κατὰ-
στάσιν τοῦ δυστυχοῦς, καὶ ὅταν τὸν ἐρώ-
τησε „Διὰ τί κλαίεις; δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξου-
σίαν σου νὰ ἀπολύσῃς τὸν ἄνθρωπον, ὡς
καὶ νὰ τὸν καταδικάσῃς; —“ Ὁχι, ἀπεκρίθη
ὁ Βίας, ἡ δικαιοσύνη καὶ οἱ νόμοι ἀπαιτοῦν
νὰ τὸν καταδικάσω. ἡ φύσις ἡμῶς ζητεῖ νὰ
κλαύσω τὰς δυστυχίας τῆς ἀνθρωπότητος“.

Γενναιότης.

Ἡ γενναιότης παραστέρει ψυχὴν εὐγενῆ,
ὑψηλὴν κατὰ τὸ φρόνημα, ἀρκετὴν νὰ θυσιάσῃ
καὶ ἀγαθὰ καὶ ζωὴν διὰ τὴν εὐτυχίαν τῶν
ἄλλων. Ἡ τιμιότης στέκει εἰς τὴν ἐκπλήρω-
σιν τῶν κοινωνικῶν χρεῶν, τὰ ὅποια ἡ φύσις
καὶ ὁ νόμος διορίζουν. Ἡ γενναιότης ὅμως ὑ-
ψώνει τὸν ἄνθρωπον ὑπεράνω καὶ τῆς ἀνθρω-
πίνης, νὰ εἴπω οὕτω, φύσεως. Εἶναι αἴσθη-
μα

μα εὐγενές, προερχόμενον ἑνταυτῇ ἀπὸ μεγαλοψυχίας, φιλευθραπίας καὶ ἀγαθότητα.

Ὁ Πομπήϊος εἶχεν ἀπειρασίσαι νὰ ἐξολοθρεύσῃ τοὺς κατοίκους τῆς Μεσσηνίας, διότι ἀκολούθησαν τὸ μέρος τοῦ Μαρίου. Ὁ ἄρχων τῆς πόλεως ταύτης, Σθένιος ἑνομαζόμενος, ἦλθεν εἰς τὸν Πομπήϊον, καὶ τοῦ εἶπε ἢ Διὰ ἢ τί ἀπεφάρισες νὰ ἀφαιρήσῃς τόσους ἀθώους ἢ δι' ἓνα μόνον ὑπεύθυνον; ἐγὼ ἐκατάπειθα τοὺς Μεσσηνίους νὰ πάρωσι τὸ μέρος τοῦ Μαρίου· μόνον ἐμὲ λοιπὸν πρέπει νὰ τιμωρήσῃς. Ὁ Πομπήϊος θαυμάσας τὴν γενναϊότητά του, ἐσυγχώρησεν ὅλην τὴν πόλιν.

Φιλευθραπία.

Φιλευθραπία εἶναι, ὡς φανερόν ἐστι καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα, ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπη, ἣτις λέγεται καὶ ἀγάπη τοῦ πλησίου. Οἱ ἄνθρωποι, ἂν καὶ διαφέρωσι κατὰ τὰς ἰδέας, κατὰ τὴν μορφήν καὶ κατ' ἄλλα τινὰ ἰδιώματα, ὅλοι ὅμως συνίστανται ἀπὸ ψυχῆν καὶ σῶμα τῆς αὐτῆς ἐσίας, καὶ καθὼς ἄνθρωποι δὲν ἔχουν καμμίαν διαφορὰν· ὥστε καὶ ἂν ἦσαν ἀνδρεῖς, ἔπρεπε καὶ τότε νὰ ἀγαπῶσιν.

ἀλ-

ἄλλήλους, βλέποντες ἕκαστος εἰς ἑαυτὸν τὴν φυσικὴν εἰκόνα τοῦ ἄλλου. Ὁ σκοπὸς βέβαια τοῦ περισόφου καὶ παναγάθου Δημιουργοῦ ἦτο νὰ πλάσῃ καὶ νὰ ἐμφυχώσῃ τοιαῦτα ὄντα ὁμοειδῆ, διὰ νὰ μισῶνται συναλλήλως. Πλὴν σιμὰ τούτου, ἔχομεν καὶ τὰς αὐτὰς χρείας καὶ καθὼς θέλομεν νὰ μᾶς βοηθῶσιν οἱ ἄλλοι εἰς ἐκπλήρωσιν αὐτῶν, οὕτως εἶναι δίκαιον καὶ ἡμεῖς νὰ βοηθῶμεν τοὺς ἄλλους. Κατὰ τίνα λοιπὸν λόγον πρέπει νὰ μισῶ ἐκεῖνον, ἀπὸ τὸν ὅποιον ἐμπορῶ νὰ λάβω χρεῖαν βοήθειας; Ἄλλ' εἶναι ἄλλοεθνῆς, ἢ ἀσύμφωνος μὲ τὰς ἰδέας μου; ἔστω ἢ ἐθνικὴ διαφορά, ἢ τις συνίσταται ἀπὸ τὴν διαφοράν τῆς γλώσσης, τῆς διοικήσεως καὶ ἄλλων τοιούτων τοπικῶν ποιοτήτων, δὲν ἀναιρεῖ τὴν ταυτότητα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, οὔτε τὰς φυσικὰς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων σχέσεις. Οἱ βαθμοὶ τῆς ἀγάπης εἶναι διάφοροι, μὲ τὸ ἔθνος μου ἔχω πλειοτέρους δεσμούς· αἰσθάνομαι ὅτι μὲ τὴν κατάστασιν αὐτοῦ συνέχεται καὶ ἡ κατάστασις τῆς ἰδικῆς μου φυσικῆς, ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς ὑπάρξεως. Πρέπει λοιπὸν νὰ τὸ ἀγαπῶ ὑπὲρ τ' ἄλλα, καὶ νὰ συντρέχω, ὅσον ἐμπορῶ,

εἰς

εἰς τὴν συντήρησιν καὶ αὐξήσιν τῶν ἀγαθῶν
 του· καὶ ἀγνοίῃσμαι δὲ πάλιν εἰς τὴν ἐξάλει-
 ψιν ἢ ἐλάττωσιν τῶν κακῶν· ἀναλόγως ὁμῶς
 πρέπει καὶ ἀγατῶ καὶ καὶ βοηθῶ εἰς καιρὸν
 ἀνάγκης ὅποιοιδήποτε ἀνθρώπου, δι' αὐτὸ τοῦ-
 το, ὅτι εἶναι ἀνθρώπος, καὶ ὅτι ἐμπορῶ καὶ
 λάβω καὶ ἔχω χρεῖαν ὅποιοιδήποτε ἀνθρώ-
 που· ἐξαιρεῖται μόνον ὅταν ἢ πρὸς αὐτὸν βοή-
 θεια ἦναι βλάβη τοῦ γένους, τῆς πατρίδος, ἢ
 ἄλλου τινὸς ὑποκειμένου, εἰς τὸ ὅποιον ἔχω
 ἰερώτερον χρέη· Ὁμοίως ἢ ἀσυμφωνία τῶν ἰ-
 δεῶν δὲν ἀναιρεῖ τὰ χρέη τῆς φιλανθρωπίας.
 Εἰς ὅ, τι πρῶτον δὲν συμφωνοῦν αἱ ἰδέαι τῶν
 ἀνθρώπων, ἢ ὅλοι ἀπατῶνται, ἢ τινὲς ἀλη-
 θεύουν, τινὲς δὲ εὐρίσκονται εἰς ἀπῆλπν· Ἄν
 λοιπὸν αἰσθάνωμαι καὶ ἡμεῖς ἀναντίρρητα πε-
 πεισμένος ὅτι ἐγὼ ἀληθεύω, δὲν ἔχω κατὰ
 δίκαιον καὶ μισῶ τὸν ἀπατημένον, εἰς αὐτὸν ὁ
 πλούσιος τὸν πτωχόν, οὐδὲ ὁ ἄλλο τὸ ἀγα-
 θὸν ἔχων τὸν στερούμενον τούτου· ἀλλ' ἐξαιρη-
 τίας μάλιστα πρέπει καὶ τὸν σιτυίρω, καὶ
 εἰς τὰς χρεῖας του καὶ τὸν βοηθῶ· Ἐὰν δὲ συ-
 αισθάνωμαι ὅτι καὶ ἐγὼ ἀγνοῶ τὴν ἀλήθειαν
 τοῦ πράγματος, κατὰ τίνα λόγον πρέπει καὶ

μι-

μισῶ τὸν εὕρισκόμενον εἰς ἄλλο εἶδος ἀπάτης καὶ ἀγνοίας περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος; Πόσον λοιπὸν ἀνόητοι καὶ ἀδικοὶ εἶναι, ὅσοι μισοῦνται συναλλήλως διὰ τὴν ἀσυμφωνίαν τῶν ἰδεῶν!

Ἄγαθος.

Ἄγαθος^{ης} λέγεται ἡ ἀρετὴ ἐκείνη, ἣτις κἀμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ λέγῃ περὶ τῶν ἄλλων καὶ νὰ πράττῃ εἰς αὐτοὺς τὸ καλὸν, νὰ ἀποφεύγῃ δὲ τὸ κακὸν, καὶ νὰ ἦναι πάντοτε γλυκὺς καὶ ἡμερος (1). Ἡ ἀρετὴ αὕτη εἶναι ὁ χαρακτήρ τῶν τιμίων ἀνθρώπων.

Ὁ Πύρρος ὁ βασιλεὺς, ὅταν ἔμαθεν ὅτι δύο νέοι ἀξιωματικοὶ συμπίνοντες, ἐλάλησαν ἐναντίον του ὑβριστικά, τοὺς ἔκραξε καὶ τοὺς ἐρώτησε μὲ ἀπειλητικὸν ὕφος, ἂν ὠμίλησαν περὶ τοῦ βασιλέως τῶν μὲ τόσην ἀναίδειαν. Ἐἷς ἐξ αὐτῶν ἀπεκρίθη· „ναὶ βασιλεῦ, καὶ
 „ ἂν

(1) Καὶ ἀγαθὸς μὲν ὁμοίος αἶεί, καὶ ἔ μεταβάλλεται τὸ ἦθος. ὁ δὲ φαῦλος καὶ ὁ ἀφρων ἔθεν ἔοικεν ἔωθεν καὶ ἔσπερας. (Ἀριστοτέλ. Εὐδημ. Βιβλ. ζ'. Κεφ. ε.)

» ἂν ἐπίναμεν περισσότερο, χειρότερα ἢ θέ-
 » λαμεν εἰπεῖν κατὰ σοῦ «. Ὁ Πύρρος ἐγέ-
 λασεν εἰς τὴν ἀπόκρισιν ταύτην, καὶ τοὺς ἐ-
 συγχώρησε.

Μίαν ἡμέραν εἰς καιρὸν θέρους, ὅταν ὁ
 μέγας Τερέννος, ἐνδυμένος μὲ οἰκειακὴν ἀπλό-
 τητα, ἐστέκετο ἀκυμβισμένος εἰς τὸ παράθυ-
 ρον, εἰς ἑκτῶν ὑπηρετῶν τοῦ παλατίου, νο-
 μίσας ὅτι εἶναι καθεὶς ἀπὸ τούτων παραμαγεύ-
 ρους, τὸν ἐκτύπησεν εἰς καὶ ὀπίσθια μ' ὅσην
 δύναμιν εἶχεν. Ὁ Τερέννος ἐστράφη μὲ ἀπο-
 ρίαν καὶ ἰδῆ, καὶ ὁ ὑπηρετικὸς ἀπελπισμένος,
 προσπίπτει εἰς τοὺς πόδας τοῦ ζητῶν συγχώ-
 ρησιν, ὅτι ἠπατήθη νομίσας αὐτὸν ὅτι ἦτορ ὁ
 Γεώργιος. Καλῶς, τὸν εἶπεν ὁ ἡγεμῶν, τρίβων
 ἐνταυτῷ τὴν ῥάχην σου, καὶ ὁ Γεώργιος ἂν ἦ-
 το, δὲν ἔπρεπε καὶ τὸν κτυπήσῃς τόσον δυνατῶς.

Ἄδιαφορία.

Ἄδιαφορία λέγεται, ὅταν τις δὲν δια-
 φεῖται εἰς τὰς κρίσεις του, δὲν ἀποφασίζῃ
 δηλαδὴ καὶ καμῶν ἢ καὶ εἰτῆ τίποτε, τὸ ὅποιον
 αἰσθάνεται ὅτι εἶναι ἀπρεπὲς ἢ ἄδικον, οὔτε
 ἀπὸ ὑποσχέσεως, οὔτε ἀπὸ ἀπειλῆς, οὔτε ἀ-
 πό

πὸ χρήματα. Ἡ ἀδιαφορία εἶναι ἀπὸ τὰ πρῶτα χρέη τοῦ κριτοῦ, διότι εἶναι ὄργανον τοῦ νόμου, καὶ μία τις παρ' ἑβλαψίς, ἥ τις ἐμπορεῖ νὰ ἦναι συγχωρητὴ εἰς ἓνα ἰδιώτην ἄνθρωπον, εἶναι ἀμάρτημα ἀσυγχώρητον εἰς τὸν ὅστις εἶναι διορισμένος νὰ αποφασίζῃ περὶ τῆς τύχης; ἢ τιμῆς τῶν πολιτῶν. Ὁ περίφημος Ἀριστείδης, ὅταν ἔκρινε δύο ἀνθρώπους, ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν διὰ νὰ παροργίσῃ τὸν κριτὴν, ἄρχισε νὰ λέγῃ ὅτι ὁ ἀντίδικός του ἐλάλησε μυρίας ὑβρεῖς κατὰ τοῦ Ἀριστείδου· ἀλλ' ὁ ἀδιάφορος οὗτος ἀνὴρ· ἢ Ἄφισέ, τὸν ἢ εἶπε, τὰ ὅποια ὁ ἀντίδικός σου ἐλάλησεν ὑβριστικῶς περὶ ἐμοῦ· ὅς ἐξετάσωμεν τί σοῦ ἢ ἔκαμεν· ἐδῶ δὲν εἶμαι κριτῆς τῶν εἰς ἐμέ ἢ γινομένων ὑβρεων, ἀλλὰ τῆς ἰδικῆς σας διαφορᾶς.

Ἀφιλοκεροειά.

Ἀφιλοκέρδειά λέγεται τὸ νὰ καταφρονῶμεν πᾶν κέρδος, διὰ νὰ μὴν ἐξευτελίσωμεν τὸν χαρακτῆρά μας, ὥστε νὰ πράξωμεν ἢ νὰ εἰπῶμεν τίποτε ἐναντίον εἰς τὰ χρέη καὶ εἰς τὴν συνείδησίν μας. Ὁ Ἀντίπατρος ἀρχὼν τῆς

Μα-

Μακεδονίας, ἔστειλεν εἰς τὸν Φωκίωνα τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων ποσότητα μεγάλην χρημάτων. Ὁ Φωκίων τὴν ἀπέβαλε. Κράτησέ τιν τούλάχιστον διὰ τὸν υἱόν σου, ἔπεν ὁ ἀπεσταλμένος. — Ὁχι, ἀπεκρίθη ὁ Φωκίων· ἂν ὁ υἱός μου ἐξεύρη· νὰ ρυθμίζῃ τὴν ζωὴν του καὶ τὰ ἥθη του, τὸν ἀρκεῖ ἡ πατρικὴ κληρονομία· ἂν ὅμως κατασταθῇ ἄσωτος, καμμία ποσότης χρημάτων δὲν θέλει τὸν ἐξαρκεῖν.

Ὅταν ὁ Τουράνος ἦτον εἰς τὴν ἐκστρατείαν, ἦλθαν οἱ κάτοικοι μιᾶς πόλεως, καὶ τοῦ ἐπέσφεραν τριακοσίας χιλιάδας φράγκα, διὰ νὰ μὴν ἀρήσῃ τὸ σπράγγμα νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν πόλιν των. Ὁ ἀφιλοκερδὴς ἦρως, „Μέγετε ἡσυχοί, τοὺς ἀπεκρίθη· ὁ δρόμος μου εἶναι ἄλλος· πάρετε ὅμως ὀπίσω τὸ ἀργύριόν σας“.

Εἰλικρίνεια.

Ἡ εἰλικρίνεια εἶναι εὐγενὴς αἰσθητικότης, ἥτις κέρμει τὸν ἄνθρωπον νὰ λέγῃ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ποτὲ νὰ μὴ τὴν κρύπτῃ με σκοπὸν νὰ ἀπατήσῃ τοὺς ἄλλους. Ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν προφορικὸν λόγον διὰ
νὰ